

MŰVÉSZETTERAPEUTA ÉS SZOCIOTERAPEUTA ETIKAI KÓDEX

BEVEZETŐ

Az Etikai Kódex a művészet- és szocioterápiás hivatás meghatározó szakmai etikai normáit tartalmazza. Célja a közös szakmai szabályok elfogadása és az, hogy a velük való azonosulás révén erősítse a művészet- és szocioterapeuták belső összetartozását s ezáltal társadalmi megbecsültségét. Igyekszik megbízható alapot nyújtani olyan helyzetekben, amelyek nem szabályozhatók pusztán jogi eszközökkel.

NORMÁK

• A CSOPORTTAGOK IRÁNTI FELELŐSSÉG

A művészet- és szocioterapeuták (továbbiakban terapeuták) előmozdítják a betegek és civil csoporttagok (továbbiakban csoporttagok) jólétét, tiszteletben tartják a hozzájuk segítségért folyamodó személyek jogait.

- A terapeuták nem különböztetik meg hátrányosan és nem tagadják meg a szakmai segítséget senkitől faji, nemi, vallási, etnikai hovatartozás, kor, szexuális beállítottság vagy sérültség miatt, mindenkor szem előtt tartva a csoport érdekeit.
- A terapeuta vállalja, hogy akkor kezdeményezi egy csoport indítását, ha tervezhetően végigviszi és befejezi.
- A csoporttag és a terapeuta kapcsolatának kezdetén a terapeuta kötelezettsége tisztázni a csoporttag számára a terápiás folyamatot, jogait, szerepét, illetve a terápiával kapcsolatos elvárásokat, korlátokat és az esetleges anyagi feltételeket. - Szerződés-kötés -
- Abban az esetben, ha a csoporttag kiskorú (14 év alatti), a terapeuta kötelessége írásbeli felhatalmazás beszerzése a kiskorú szüleitől illetve törvényes gyámjától, kivéve, ha a törvények mást írnak elő. Körültekintően ügyelni kell kiskorú csoporttag esetén a titoktartásra, a gyermek érdekeinek védelmére. A terapeuta a szülőnek illetve a gyámnak információt is csak akkor nyújt, ha ezt a gyermekkel előzetesen megbeszélte és indokoltnak tartja.
- A serdülőknek (14-18 éves korig) elismerik azt a jogát, hogy önállóan, szülői beleegyezés nélkül vehessen részt a csoportban.
- A terapeuta elfogadja a csoporttag azon jogát, hogy életkorának és állapotának megfelelő döntéseket hozzon.
- A terapeutának szakmai felelőssége, hogy elkerülje a kétértelműséget. Minden esetben világosan elkülöníthetők legyenek a szerepek a terápia folyamatában (terapeuta - csoporttag). A terapeuta nem lép kétértelmű kapcsolatba a csoporttaggal, pl. pénz kölcsönkérése, vagy szexuális kapcsolat. A terapeuta felismeri, hogy milyen befolyása van a csoporttagra, és nem használja ki függőségét és bizalmát.
- A terapeuta kötelessége szakmailag megfelelő és körültekintő lépéseket tenni -adott esetben külső szakmai segítséget kérni -, hogy megerősítse ítéleteinek helyességét. Fokozottan ügyel arra, hogy minden beavatkozás csak a csoporttag érdekében történjen.
- A terapeuta nem tart fenn szakmai vagy terápiás kapcsolatot anyagi előnyszerzés érdekében, vagy ha egyértelmű, hogy a kapcsolat vagy a terápia nem válik a csoporttag hasznára.
- A terapeuta segít a csoporttagnak más terápiás szolgáltatást találni, ha - megfelelő indokok miatt - képtelen további szakmai segítséget nyújtani, illetve olyan esetekben, amikor a probléma meghaladja a hatáskörét. Ebben az esetben támogatnia kell a csoporttagot az alternatív és ésszerű megoldások megtalálásában a terápia folytatására.

• TITOKTARTÁS

A terapeuta tiszteletben tartja és védi a csoporttagoktól a beszélgetések során kapott és/vagy művészi alkotásokban kifejezett bizalmas információkat.

- A terapeuta védett környezetet biztosít a csoport számára.
- A terapeuta védi a csoporttag - terapeuta viszony bizalmas jellegét minden körülmény között.
- A terapeuta nem fed fel semmilyen bizalmas információt a csoporttag írásbeli hozzájárulása nélkül, kivéve ha nyomós oka van felételezni, hogy a csoport valamelyik tagja nagy valószínűséggel életveszélyt jelent bármely egyén, vagy nagyfokú veszélyt a társadalom számára. Ebben az esetben csak az érintett személyt, az illetékes családtagokat és hivatásos szakembereket lehet értesíteni.
- Terapeuta bizalmas információt akkor hozhat nyilvánosságra, ha a törvény erre kötelezi vagy felhatalmazza. Amennyiben büntetendő cselekményre derül fény a terápia során, konzultáljon az Etikai Bizottsággal, további bizalmas információkat csak az együttes szakmai döntés alapján továbbítson az illetékes hatóságoknak. Ezekben az esetekben a csoporttag bizalmas közléseit csak olyan mértékben tárhatja fel, amennyire ez az eljáráshoz feltétlenül szükséges.
- A terapeuta vállalja, hogy a csoportfolyamatokat dokumentálja az előírásoknak megfelelően. A feljegyzéseket úgy tárolja, hogy megőrizze azok titkosságát és a lehető legbiztonságosabban védje az információkat az illetéktelen hozzáférés elől.
- A terapeuta tegye átláthatóvá a csoporttag számára, hogy a terápiás szerződés titoktartásra vonatkozó része - amennyiben a csoport egy intézmény részeként működik - a rendszer működésében milyen keretfeltételek mentén, és milyen tartalommal jelenhet meg (team, esetmegbeszélés, szupervízió).

• A CSOPORTÜLÉSEK ÉS A CSOPORTTAG ALKOTÁSAINAK REPRODUKCIÓJA ILLETVE NYILVÁNOS FELHASZNÁLÁSA

A terapeuta a csoporttag kifejezett írásbeli hozzájárulása nélkül nem használhatja nyilvánosan, illetve nem másolhatja le a csoportülések anyagát - beleértve a beszélgetéseket és a művészi önkifejezést -, és ezt másnak sem engedheti meg.

- A terapeuta megszerzi a csoporttag vagy annak törvényes gyámja írásbeli engedélyét, mielőtt lefotózza, videóra, hangszalagra rögzíti, vagy bármilyen más módon másolatot készít a csoporttag művészi alkotásáról; vagy megengedi külső megfigyelő jelenlétét a csoport ülésén.

3.2 A terapeuta csak akkor használja fel az anyagokat tanításban, tanulmány írásában vagy nyilvános előadásában, ha erre előzőleg a csoporttag egyértelműen dokumentálható módon feljogosította. Felhasználás esetén köteles megtenni a megfelelő lépéseket, hogy védje a csoporttag személyiségi jogait, elfedje bármely olyan részét a műalkotásnak, vagy a felvételnek, amely felfedi a csoporttag személyazonosságát vagy előnytelen a csoporttagra nézve.

- A terapeuta megfelelő és méltóságot nem sértő módon állíthatja ki a csoporttag műalkotását, galériákban, iskolákban vagy más nyilvános helyen, ha erre a csoporttagtól előzőleg egyértelműen dokumentálva engedélyt kapott.

• SZAKMAI KOMPETENCIA ÉS ETIKA

A művészet- és szocioterapeuták csak megfelelő képzés birtokában nevezik magukat művészet- és szocioterapeutának.

- A terapeuta felismeri és betartja kompetenciája határait mind a hivatalos képzés, mind a szakmai gyakorlat terén. Csak olyan csoportterápiás tevékenységet végez, amelyre megfelelő minősítéssel és kompetenciával rendelkezik.
- A terapeuta kötelessége lépést tartani szakterületének fejlődésével képzéseken való részvétel segítségével és szakmai tapasztalatszerzéssel.
- Amennyiben a terapeuta tudomására jut, hogy a leendő csoporttag más szakemberrel áll terápiás kapcsolatban, lehetőség szerint konzultáljon az illetékes szakemberrel.

- A terapeuta legyen tudatában annak, hogy potenciálisan képes befolyásolni és alakítani mások életét, ezért különösen körültekintően nyilvánítson véleményt.
- A terapeuta kötelessége, hogy megfelelő szakmai konzultációt vagy segítséget kérjen személyes problémái, vagy konfliktusai megoldása érdekében, amelyek negatívan hatnak munkájára, vagy befolyásolják szakmai ítéletképességét.
- A terapeuta nem ferdíti el, illetve nem használja illetéktelen célokra információit és kutatási eredményeit.
- Ha a terapeuta megsérti az etikai kódexet, vagy a Magyar Művészet- és Szocioterápiás Közösségépítő Egyesület (MMSZKE) küldetésnyilatkozatát, illetve nem működik együtt a MMSZKE-vel, vagy az Etikai Bizottsággal, vagy bármely általuk alapított / összehívott testülettel attól kezdve, hogy valamilyen etikai panasz merült fel ellene, egészen a panaszt érintő eljárás lezárásáig, akkor az Etikai Bizottság döntése alapján vagy megszűnik tagsága, vagy javaslatot tesz az MMSZKE elnöksége számára
  - szoros szupervízió elrendelésére,
  - a terapeuta csoportvezetéstől meghatározott időre történő eltiltására, mely időre az MMSZKE biztosít másik csoportvezetőt a folyamatban lévő csoport számára.

4.8 Aki a szocioterapeuta képzés kreditjeit teljesítette, de a tanúsítványhoz szükséges jegyzőkönyvet még nem adta le, kérvényezheti erre az időre a szocioterapeuta cím használatát.

• SZUPERVÍZOROK ÉS KIKÉPZŐK

Szupervíziót csak a Kiképző Szocioterapeuták és Művészetterapeuták Tanácsa (továbbiakban Tanács) tagjai vállalhatnak, illetve az általuk ajánlott szakemberek. A Tanács tagjainak megválasztásáról az SZMSZ rendelkezik.

- A terapeuta mint szupervízor és kiképző, magas szintű szakmai tudással kell hogy rendelkezzen és időszerű, hiteles információkkal dolgozik.
- A szupervízor és kiképző terapeuta képessé kell tenni a hallgatókat, hogy alkalmasságuknak megfelelően olyan szakmai szolgáltatásokat, tevékenységeket végezzenek, amelyek tanulmányaiknak, képzésüknek, tapasztalataiknak, vagy kompetenciájuknak megfelelőek.
- A szupervízor és kiképző terapeuta felelős azért, hogy szinten tartásuk szupervíziós és oktatói képességüket, és a munkájukhoz maguk is megfelelő szupervíziót kapjanak, vagy szakmai konzultációt kérjenek, amikor ez szükséges.
- A szupervízorok felelőssége, hogy meghatározzák a szupervíziós kapcsolatot, világosan tisztázzák a szupervíziós szerep és kapcsolat határait. Ez vonatkozik a kiképző - hallgató kapcsolatra is.
- A szupervízorok kötelessége, hogy az MMSZKE tagok igényeinek megfelelően szupervíziót biztosítsanak, a szupervízor személyének választhatóságával.

• SZAKMAI FELELŐSSÉG

A terapeuta tiszteletben tartja a saját és a társszakmákban dolgozó kollégák jogait és felelősségét, és részt vesznek minden olyan tevékenységben, amely előmozdítja az együttműködést a terápiás célok érdekében.

- A terapeuta elismerik, hogy a művészet- és szocioterápiás hivatás többféle terápiás iskolán és módszeren alapul. Készek az iskolák és módszerek közötti konstruktív és kritikus tapasztalatcserére, tiszteletben tartva egymás irányzatait, terápiás felfogását és személyét. Viselkedésüket egymás iránt szakmai korrektség, a tolerancia és együttműködés jellemzi. A művészet- és szocioterápiás hivatást lehetőség szerint együttesen képviselik.
- A terapeuta művészetterápiás tevékenysége során kezdeményezi a multidiszciplináris együttműködés kialakítását.
- Azok a terapeuta, akik multidiszciplináris környezetben dolgoznak, aktívan kezdeményezik a szakmai és partneri viszony kialakítását kollégáikkal, tájékoztassák őket döntéseikről, konzultálnak velük.
- A függetlenül működő terapeuta szakmai felelőssége, hogy megtalálja a számára megfelelő szupervíziós vagy szakmai konzultációs lehetőségeket, amelyek elősegítik szakmai színvonalának fenntartását és

hozzájárulnak szakmai fejlődéséhez. Joga van az MMSZKE-től szakmai munkájához szükséges konzultációs vagy szupervíziós lehetőséget igénybe venni.

- A terapeuta az MMSZKE küldetésnyilatkozata szellemiségének megfelelően végzi tevékenységét.
- A terapeuta együttműködik az MMSZKE Etikai Bizottságával, és őszintén feltárja az Etikai Bizottság előtt a tényeket, ha erre felkérlik, vagy amikor ez a művészet- és szocioterápiás szakma érdekében szükséges, és joga van az Egyesülettől igényelni a munkájához szükséges szakmai konzultációs lehetőséget.
- Amennyiben a terapeuta egy intézmény alkalmazottja, és az intézmény illetve a kliens érdekei ütköznek, akkor a terapeuta kötelessége mozgósítani mindazokat a szakmai érveket, amelyek védik a kliens érdekeit..

7. PUBLIKÁCIÓ, HIRDETÉS

A terapeuta pontos és hiteles információs tevékenységével hozzájárul ahhoz, hogy az emberek jól informáltak legyenek, és választani tudjanak a szakmai szolgáltatások közül.

7.1 Az a terapeuta, aki könyvet ír, vagy bármely más anyagot közlétesz, pontosan, a forrás megjelölésével idézi azokat a személyeket, akiknek gondolatait felhasználja.

7.2 A terapeuták tiszteletben tartják a hozzájárulók publikációs jogait a szokásos publikációs gyakorlatnak megfelelően.

- A terapeuták csak a csoporttagok egyértelmű és igazolható beleegyezésével használhatják oktatásra, publikálásra és más emberek előtt történő bemutatásra a csoporttagokról szóló terápiás vagy bármely anyagot, információt, és megfelelő lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy a csoporttag személye, adatai ne legyenek felismerhetők.
- Ha a csoporttag esete publikálásra kerül, a személyes részleteket olyan minimálisra kell csökkenteni, amennyire szükséges és elégséges az eset leírásához.
- Publikációk esetén a terapeuták győződjenek meg, hogy a kiadók illetve egyéb szervezetek az anyagokat megfelelően kezelik, és az erről szóló hirdetések, kiadványok, egyéb információk pontosak, tárgyyszerűek.
- A terapeuta pontos tájékoztatást ad a nyilvánosság felé kompetenciájáról, képzettségéről és gyakorlatáról. Nem használ olyan nevet, illetve titulust, amely félrevezetheti a nyilvánosságot a terapeuta személyazonosságát, felelősségét, támogatottságát és státusát illetően.
- A terapeuta csak akkor tünteti fel magát a művészet- és szocioterápia valamely területére szakosodottnak, ha ehhez megvan a képesítése, képzettsége és tapasztalata, és ezek megfelelnek azoknak a szakmai normáknak, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ezen a speciális területen működjön.
- A terapeuta nem használja az Egyesület kezdőbetűit vagy logóját anélkül, hogy erre az Egyesület vezetőségétől engedélyt kapott volna.

8. FÜGGETLENÜL MŰKÖDŐ MŰVÉSZET- ÉS SZOCIOTERAPEUTA

Függetlenül működő művészet- és szocioterapeuta az, aki nem intézmény alkalmazottjaként végzi tevékenységét, és aki az Alapszabályban meghatározott módon az Egyesület nyilvántartásában szerepel.

- A függetlenül működő terapeutának alkalmazkodnia kell a működésére vonatkozó érvényes állami - és helyi jogszabályokhoz, törvényekhez.

A függetlenül működő terapeuta saját felelőssége, hogy tiszteletben tartsa ezeket.

- A függetlenül működő terapeutának a tevékenységéhez biztosítania kell a biztonságos, és a feladatnak megfelelő környezetet.
- A függetlenül működő terapeuta köteles alapos és körültekintő módon dokumentálni a munka folyamatát.
- Egyéb, az ebben a pontban nem említett normák tekintetében az Etikai Kódex fentiekben meghatározott szabályai érvényesek.

9. NYILVÁNOSSÁG

- Minden Etikai Bizottság elé került ügy, és az arra vonatkozó állásfoglalás nyilvánosságra kerül, amennyiben ez személyt érint, akkor anonim módon történik a nyilvánosságra hozatal.
- Az etikai vétséget elkövető személy együttműködésének a hiányában az Etikai Bizottság élhet a nyilvánosságra hozatal eszközével az anonimitás tekintetében is.
- Szükség esetén az Etikai Bizottság és az MMSZKE Elnöksége közös állásfoglalást adhat ki a művészet- és szocioterápiát érintő kérdésekben.

10. AZ ETIKAI KÓDEX ÉRVÉNYESSÉGE

Az Etikai Kódex kiterjed az Egyesület nyilvántartásában szereplő minden művészet- és szocioterapeutára. Szükség esetén a módosítás és kiegészítés előkészítése az Etikai Bizottság feladata, amelyről a Közgyűlés dönt.

Jelen Etikai Kódexet az MMSZKE Közgyűlése 2004. november 13-án fogadta el.

Forrás: <https://www.mmszke.hu/muveszetterapia/muveszetterapias-etikai-kodex>